

EURÓPAI UNIÓ

A hónap eseményei az EU bel- és igazságügyi együttműködése terén (augusztus)

■ **AZ EURODAC 2009-ES MŰKÖDÉSÉRŐL SZÓLÓ JELENTÉS.** Az Európai Bizottság augusztus elején adta ki éves jelentését az Eurodac működéséről. A jelentés szerint 2009-ben jelentősen csökkent az EU külső határainak jogellenes átlépése miatt őrizetbe vettek száma. A többszörös menedékkérők aránya viszont 2008-hoz képest 17,5-ről 23,3 százalékra nőtt.

Az Eurodac az EU első közös automatizált ujjnyomat-azonosító rendszere. Az EU tagállamaiban (továbbá Izlandon, Norvégiában és Svájcban) menedékkérelmet benyújtó, 14 évesnél idősebb személyek ujjnyomatait tárolja. A tagállamok a kérelmet benyújtó személytől vett ujjnyomatot digitális formában továbbítják az Eurodac központi egységéhez, amely 24/7 rendszerben működve összeveti a mintát az adatbázisban szereplő ujjnyomatokkal, ezáltal segítve a kérelem elbírálására jogosult tagállam kiválasztását és azok kiszűrését, akik egyszerre vagy – elutasításuk esetén – egymás után több tagállamban is nyújtanak be kérelmet (többszörös menedékkérők). Az Eurodac tartalmazza továbbá azok daktiloszkópiai adatait is, akiket az unió külső határának illegális átlépése miatt vettek őrizetbe.

2009-ben az Eurodac 236 936 menedékkérő, 31 071 illegális határátlépő és 85 554 illegális tartózkodás miatt őrizetbe vett ember ujjnyomatait dolgozta fel. A regisztrált menedékkérelmek száma az előző két évhez hasonlóan tovább emelkedett (nyolc százalékkal). Az unió területére illegálisan belépők száma viszont csaknem a felére csökkent.

A benyújtott menedékkérelmek körülbelül negyede többszörös kérelem volt. A rendszer azonban e tekintetben torzít, mivel azokat az eseteket is idesorolja, amelyekben az ujjnyomatok azért szerepelnek duplán a rendszerben, mert a kérelem benyújtása szerinti tagállam, majd az elbírálásra jogosult tagállam is regisztrálta.

■ **PÁLYÁZATI FELHÍVÁS A BŰNMEGELŐZÉS ÉS A BŰNÖZÉS ELLENI KÜZDELEM PROGRAMBAN.** Az Európai Bizottság augusztus 2-án közzétette a Bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem (ISEC) program keretében a programtámogatásokra vonatkozó általános pályázati felhívását.

EURÓPAI UNIÓ

Az EU tagállamai és a tagjelölt államok bel- és igazságügyi együttműködésének elősegítését célzó AGIS keretprogram utódjaként az Európai Bizottság a 2007–2013-ig terjedő időszakra létrehozta a Biztonság és a szabadságjogok védelme elnevezésű általános programot. Ennek keretében az ISEC egyedi programból kaphatnak a tagállamok támogatást a bűnüldöző és igazságszolgáltatási szerveik közötti együttműködés kialakításához, valamint rendészeti, igazságügyi, jogi és közigazgatási rendszereik kölcsönös megismeréséhez és a köztük lévő kölcsönös bizalom javításához. A program megvalósítására a 2007 és 2013 közötti időszakra összesen hatszázmillió euró áll rendelkezésre az EU költségvetésében. A program általános célkitűzése, hogy a szervezett vagy egyéb bűnözés, különösen a terrorizmus, az emberkereskedelem és a gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények, a tiltott kábítószer-kereskedelem és a tiltott fegyverkereskedelem, a korrupció és a csalás megelőzésével és az ezek elleni küzdelemmel hozzájáruljon a polgárok magas szintű biztonságának elősegítéséhez.

A jelen pályázati kiírás alapján 2010-ben a programtámogatásokra elkülönített összeg csaknem hatmillió euró. A beadási határidő 2010. október 29. A pályázatokat hagyományos módon (papíron és elektronikus adathordozón) kell benyújtani. A szükséges dokumentumok itt találhatóak: http://ec.europa.eu/home-affairs/funding/isec/call_20100802/call_20100802_en.htm

■ **A KÖLCSÖNÖS ELISMERÉS ELVÉNEK A VAGYONELKOBZÁST ELRENDELŐ HATÁROZATOKRA TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSÁRÓL: TOVÁBBRA IS ELÉGTELEN AZ EURÓPAI SZABÁLYOK ÁTÜLTETÉSE.** Az Európai Bizottság augusztus 23-án adta ki jelentését a kölcsönös elismerés elvének a vagyonelkobzást elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló 2006/783/IB kerethatározat végrehajtásáról. A szabályozás lényege, hogy lehetővé teszi az egyik tagállam igazságügyi hatósága által hozott, a bűncselekményből származó vagyon elkobzását elrendelő határozat végrehajtását más tagállamokban. A kerethatározat átültetésének határideje 2008. november 24-én lejárt.

A jelentés szerint eddig csak a tagállamok fele (13 tagállam) ültette át nemzeti jogába a kerethatározat szabályait, ez pedig azokat a tagállamokat is akadályozza a végrehajtásban, amelyek egyébként már elvégezték az implementációt. A bűnelkövetők pedig továbbra is abban a tudatban használhatják ki az EU-n belüli nyitott határokat vagyoniuk mozgatására, hogy az elkobzást elrendelő határozatot számos más tagállam hatósága nem hajtja végre. Lévéni hogy kerethatározatról van szó, az Európai Bizottságnak – a lisszaboni szerződés által előírt, 2014-ig tartó átmeneti időszakban – nincs lehetősége kötelezettségzegési eljárást indítani az átültetést elmulasztó vagy nem megfelelően teljesítő tagállamok ellen.

EURÓPAI UNIÓ

Ráadásul a kerethatározatot eddig átültető tagállamok (Hollandia, Írország és Portugália kivételével) a kerethatározatban meghatározott körhöz képest további kivételeket is megfogalmaztak a kölcsönös elismerés alól, vagyis több esetben is lehetővé teszik az adott tagállam illetékes hatósága számára a más tagállam hatósága által kibocsátott, vagyonekkozást elrendelő határozat végrehajtását. Másrészt, vannak olyan tagállamok (Csehország, Lengyelország, Románia, Szlovénia), amelyek nem ismerik el automatikusan a más tagállamban hozott határozatokat, hanem különböző formalitásokhoz kötik.

■ **AZ EU TANÁCSA BELGA ELNÖKSÉGÉNEK PRIORITÁSAI.** A 2010 második félévében elnöklő Belgium a bel- és igazságügyi együttműködés területén a stockholmi programban már kijelölt, kötelező feladatokat kívánja teljesíteni, viszonylag kevés, de hangsúlyos nemzeti prioritással. Az elnökségi program kiemelt kérdésként kezeli a közös migrációs és menekültügyi politika továbbfejlesztését – azon belül is a közös európai menekültügyi rendszer második szakaszának megvalósítását – és a legális, munkavállalási célú migrációt, különös tekintettel a szezonális munkavállalókról és a vállalatokon belül áthelyezettekről szóló irányelvtervezetekre.

Fontos feladatnak tekintik a belső biztonsági stratégia gyakorlatba átültetését és ebben a COSI szerepének kialakítását, illetve az Egyesült Államokkal az általános adatvédelmi megállapodás kidolgozásáról szóló tárgyalások mielőbbi megkezdését.

Az unió és az Egyesült Államok között az elmúlt években felerősödött az együttműködés a bűnözés és a terrorizmus elleni harcban, mindazonáltal a személyes adatok védelmére vonatkozó eltérő elvi megközelítés és standardok akadályozzák a hatékony együttműködést. Ezek a problémák különösen a TFTP-/SWIFT-megállapodás, valamint a PNR- (utasnévadatok átadására vonatkozó) megállapodás kidolgozása és elfogadása során okoztak nehézséget: az Európai Parlament – élve a lisszaboni szerződésben meghatározott új jogosítványával, elsősorban adatvédelmi aggályok miatt – elutasította a TFTP-/SWIFT-megállapodás jóváhagyását, a PNR-megállapodás tekintetében pedig felfüggesztette az eljárást. Az adatvédelmi kérdések általános szinten történő rendezése érdekében még 2007-ben létrejött egy EU–Egyesült Államok magas szintű kapcsolatartó csoport, amely a közösen alkalmazandó elvek feltárását és tartalmuk rögzítését tűzte ki célul. A csoport az elmúlt évben eredményesen befejezte a munkáját, és a felek abban állapodtak meg, hogy az elfogadott elveket kötelező erejű nemzetközi szerződésbe foglalják. Ennek a nemzetközi megállapodásnak (EU–Egyesült Államok általános adatvédelmi megállapodás) a tárgyalása a belga elnökség alatt kezdődik meg.

EURÓPAI UNIÓ

A belga elnökség folytatja az EU kábítószer elleni stratégiája (2005–2012) és a kapcsolódó akcióterv (2009–2012) végrehajtásának koordinációját. Az elnökség ideje alatt készül el az akcióterv első félidős értékelése.

A katasztrófák esetén történő együttes fellépés erősítése és a liszaboni szerződés szolidaritási klauzulája alkalmazási mechanizmusának kidolgozása szintén kiemelt témakör ebben a fél évben.

A terrorizmus elleni harcban elsőséget kapnak az unió terrorizmus elleni cselekvési tervének a radikalizáció megelőzésére vonatkozó rendelkezései, valamint az Európai Unió és az Egyesült Államok között a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem céljából átadott pénzügyi adatokról szóló megállapodás (SWIFT-/TFTP-megállapodás) mielőbbi jóváhagyásának formális lezárása és a végrehajtás megkezdése.

A polgári igazságügyi együttműködés területén az elnökség folytatja a határozatok kölcsönös elismerése érdekében végzett munkát. Szintén kiemelt kérdés a határokon átnyúló házasságok felbontására vonatkozó egységes szabályozás kidolgozásának előmozdítására (Róma–III. rendelettervezet) vonatkozó megerősített együttműködési mechanizmus.

A büntetőügyekben való igazságügyi együttműködés tekintetében Belgium számára fontos nemzeti prioritás az európai nyomozati parancs (European Investigation Order), amelynek célja, hogy megkönnyítse a nyomozati cselekmények végzését másik tagállam tekintetében.

Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikk (2) bekezdése előírja, hogy az Európai Unió csatlakozzon az Emberi jogok európai egyezményéhez. A csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez szükséges tárgyalási irányelveket (mandátum) 2010. június 4-én fogadta el a bel- és igazságügyi tanács. A belga elnökség alatt megindulnak a tárgyalások az Európa Tanáccsal a csatlakozásról. A csatlakozáshoz szükséges Európai Unión belüli szabályokról tanácsi határozatot kell elfogadni. Ebben rögzíteni kell az unió és tagállamainak az Európai Emberi Jogi Bíróság előtti együttes részvételét lehetővé tevő társalperesi mechanizmusra, az Európai Bíróság bekapcsolódására, az uniónak az Európa Tanács intézményeiben történő részvételére vonatkozó szabályokat.

A belga elnökségi program a bel- és igazságügyi együttműködés külkapcsolati dimenziójában kiemelt figyelmet fordít a stratégiai partnerekkel (Egyesült Államok, Oroszország) való együttműködésre, valamint a keleti partnerség és a Nyugat-Balkán országaira.

Összeállította: Asztalos Erika és Szabó Adrienn